



Bruxelles, 9.12.2021
COM(2021) 778 final

**COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

**Construirea unei economii în serviciul cetățenilor: un plan de acțiune pentru economia
socială**

{SWD(2021) 373 final}

1. INTRODUCERE

În fiecare zi, aproximativ 2,8 milioane de entități din sectorul economiei sociale din Europa¹ oferă soluții concrete și inovatoare la principalele provocări cu care ne confruntăm. Acestea creează și mențin locuri de muncă de calitate, contribuie la incluziunea socială și pe piața muncii a grupurilor dezavantajate și la asigurarea egalității de șanse pentru toți, stimulează dezvoltarea economică și industrială durabilă, promovează participarea activă a cetățenilor în societățile noastre, joacă un rol important în cadrul sistemelor de protecție socială din Europa și revitalizează zonele rurale² și zonele depopulate din Europa³.

În timpul pandemiei de COVID-19, multe entități din sectorul economiei sociale s-au aflat în prima linie în combaterea crizei. Acestea au produs măști faciale, au sprijinit educația digitală online, au ajutat persoanele aflate în dificultate și au oferit ajutor de proximitate în cadrul comunităților locale.

Anumite părți din cadrul economiei sociale contribuie la **dubla tranziție verde și digitală** prin furnizarea de bunuri și de servicii durabile și prin reducerea decalajului digital. Modelele lor de afaceri participative, care iau în considerare nevoile cetățenilor, ale angajaților și ale altor părți interesate, contribuie la asigurarea echității tranzițiilor.

În plus, economia socială contribuie la diversitatea formelor de întreprinderi din Europa, promovând o gamă mai largă de opțiuni pentru consumatori și o calitate mai bună a produselor/serviciilor. Economia socială are o contribuție importantă la PIB în țările în care aceasta a atins cel mai ridicat nivel de dezvoltare, de exemplu, 10 % în Franța⁴. Din acest motiv, economia socială a fost considerată nucleul ecosistemului „Proximitate și economie socială”, unul dintre cele 14 ecosisteme industriale identificate în cadrul Strategiei industriale actualizate a UE⁵.

Economia socială poate contribui la punerea în aplicare a principiilor Pilonului european al drepturilor sociale și la îndeplinirea planului său de acțiune din 2021 și a obiectivelor principale pentru 2030, de exemplu, creșterea ratei de ocupare a forței de muncă și reducerea numărului de persoane expuse riscului de sărăcie și de excluziune socială. Economia socială asigură locuri de muncă pentru aproximativ 13,6 milioane de persoane, locurile de muncă remunerate variind între 0,6 % și 9,9 % de la un stat membru

¹ Cifra referitoare la UE-28. A se vedea Comitetul Economic și Social European – Monzon J. L. și Chaves R., „Recent evolutions of the Social Economy in the European Union” (Evoluții recente ale economiei sociale în Uniunea Europeană), 2017, p. 66.

² A se vedea comunicarea Comisiei intitulată „O viziune pe termen lung pentru zonele rurale ale UE”, COM(2021) 345 final.

³ Krlev G., Pasi G., Wruk D., Bernhard M., „Reconceptualizing the Social Economy” (Reconceptualizarea economiei sociale), Stanford Social Innovation Review, 2021.

⁴ <https://www.economie.gouv.fr/leconomie-sociale-et-solidaire>.

⁵ Strategia industrială actualizată a UE propune 14 ecosisteme industriale pentru a ține seama de noile circumstanțe ulterioare crizei provocate de pandemia de COVID-19 și urmărește să stimuleze transformarea economiei într-una mai durabilă, mai digitală, mai rezilientă și mai competitivă la nivel mondial, COM(2021) 350 final.

la altul⁶. Aceste cifre indică dezvoltarea inegală a economiei sociale în cadrul UE, dar și faptul că există **un important potențial economic și de creare de locuri de muncă neexploatat al economiei sociale** în mai multe state membre și regiuni, atunci când sunt puse în aplicare măsuri adecvate.

Economia socială completează acțiunile statelor membre în ceea ce privește furnizarea de servicii sociale de calitate într-un mod eficient din punctul de vedere al costurilor. Ea completează, de asemenea, eforturile de integrare a tinerilor și a grupurilor dezavantajate [de exemplu, persoanele cu handicap, persoanele în vârstă, șomerii de lungă durată, persoanele care provin din contexte de migrație sau persoanele cu origine rasială sau etnică minoritară (în special romii), părinții unici susținători ai familiilor monoparentale] pe piața forței de muncă și în societate în general⁷. De exemplu, economia socială ajută persoanele cu handicap să obțină locuri de muncă pe piața deschisă a muncii și oferă servicii esențiale pentru a le sprijini autonomia. În plus, economia socială contribuie la îmbunătățirea egalității de gen. Pe de o parte, numeroase femei au acces pe piața muncii prin intermediul locurilor de muncă create de economia socială, pe de altă parte, serviciile sociale și de îngrijire oferite de economia socială le permit femeilor să aibă acces pe piața muncii în sens larg.

În mod similar, economia socială contribuie la **punerea în aplicare a obiectivelor de dezvoltare durabilă (ODD)⁸ la nivelul UE și la nivel mondial**, întrucât se implică activ în întreaga lume în reducerea sărăciei, impulsivitatea tranziției către orașe și comunități durabile, consumul și producția responsabile și finanțarea durabilă. Ca atare, organizațiile colaborative și cele fără scop lucrativ reprezintă un pilon esențial al rezilienței sociale și economice a Europei⁹.

Economia socială are potențialul de a remodela economia după pandemia de COVID-19 prin modele economice durabile și favorabile incluziunii, care să conducă la o transformare ecologică, economică și socială mai echitabilă.

Mecanismul de redresare și reziliență oferă statelor membre oportunități semnificative de punere în aplicare a reformelor și a investițiilor prin intermediul antreprenoriatului social și incluziv. În plus, unele state membre au inclus economia socială și antreprenoriatul incluziv printre prioritățile planurilor lor naționale de redresare și reziliență. Comisia va monitoriza și va sprijini statele membre în punerea în aplicare a planurilor acestora.

Economia socială joacă un rol esențial în tranziția către spații și stiluri de viață mai frumoase, mai durabile și mai favorabile incluziunii, ca cele promovate de **noul Bauhaus european**¹⁰, oferind noi abordări și soluții transdisciplinare adaptate nevoilor și aspirațiilor comunităților locale.

⁶ A se vedea Comitetul Economic și Social European – Monzon J. L. și Chaves R., „Recent evolutions of the Social Economy in the European Union” (Evoluțiile recente ale economiei sociale în Uniunea Europeană), 2017, p. 69.

⁷ Importanța economiei sociale este subliniată inclusiv în Planul de acțiune al Comisiei privind integrarea și incluziunea pentru perioada 2021-2027 [COM(2020) 758 final].

⁸ <https://sdgs.un.org/goals>.

⁹ COM(2020) 493 final.

¹⁰ COM(2021) 573 final.

Cu toate acestea, o parte din acest potențial este încă insuficient exploatată. Economia socială este în continuare necunoscută unui număr prea mare de persoane¹¹. Numeroși consumatori doresc să cumpere mai responsabil¹² din punctul de vedere al surselor bunurilor și serviciilor pe care le achiziționează, însă nu știu exact cum. Capitalul „răbdător” pentru investiții pe termen lung nu este întotdeauna ușor accesibil entităților din sectorul economiei sociale. Autoritățile publice nu utilizează pe deplin posibilitățile existente pentru a facilita accesul întreprinderilor sociale la achizițiile publice sau la finanțare și nici flexibilitatea oferită de normele actuale ale UE privind ajutoarele de stat. Deoarece nu sunt suficient de înțelese și recunoscute, entitățile din sectorul economiei sociale se confruntă cu dificultăți în dezvoltarea și extinderea activităților lor și, prin urmare, sunt împiedicate să producă un impact economic și social mai mare. Acestea au nevoie de un sprijin mai consistent și de mai bună calitate pentru a se dezvolta și a prospera.

Pentru a optimiza potențialul economiei sociale în cadrul pieței unice, ar trebui depuse mai multe eforturi pentru a reproduce experiențele de succes din statele membre și, acolo unde este posibil, pentru a ajuta întreprinderile sociale să crească de la nivel local la nivel european, inclusiv prin utilizarea instrumentelor digitale.

Prezentul plan de acțiune urmărește să consolideze inovarea socială, să sprijine dezvoltarea economiei sociale și să stimuleze puterea sa de transformare socială și economică. Planul propune o serie de acțiuni pentru perioada 2021-2030. Acesta se bazează pe Inițiativa pentru antreprenoriatul social¹³ și pe inițiativa privind întreprinderile nou-înființate și extinderea acestora¹⁴. Planul de acțiune a fost elaborat printr-un proces deschis și incluziv pentru o perioadă de doi ani¹⁵.

2. DEFINIREA ECONOMIEI SOCIALE

Economia socială cuprinde o serie de entități cu diferite modele de afaceri și de organizare. Acestea își desfășoară activitatea într-o mare varietate de sectoare economice: agricultura, silvicultura și pescuit, construcții, reutilizare și reparații, gestionarea deșeurilor, comerțul cu ridicata și cu amănuntul, energie și climă, informare și comunicare, activități financiare și de asigurări, activități imobiliare, activități profesionale, științifice și tehnice, educație, sănătate umană și activități de asistență socială, artă, cultură și mass-media.

În contextul prezentului plan de acțiune și al inițiativelor conexe ale UE, economia socială cuprinde entități care împărtășesc următoarele principii și caracteristici comune principale: înțâietatea oamenilor, precum și a obiectivului social și/sau de mediu în raport cu profitul, reinvestirea majorității profiturilor și a surplusurilor pentru a

¹¹ Conceptul de „economie socială” este recunoscut la un nivel redus sau chiar deloc în cel puțin 10 dintre statele membre ale UE. A se vedea Comitetul Economic și Social European – Monzon J. L. și Chaves R., „Recent evolutions of the Social Economy in the European Union” (Evoluții recente ale economiei sociale în Uniunea Europeană), 2017, p. 35.

¹² De exemplu, un [sondaj Eurobarometru](#) din martie 2020 a indicat o opinie comună potrivit căreia una dintre cele mai eficiente modalități de abordare a problemelor de mediu este „schimbarea modului în care consumăm” și „schimbarea modului în care producem și comercializăm”.

¹³ COM(2011) 682 final.

¹⁴ COM(2016) 733 final.

¹⁵ SWD(2021) 373 final.

desfășura activității în interesul membrilor/utilizatorilor („interesul colectiv”) sau al societății în general („interesul general”) și guvernanta democratică și/sau participativă.

În mod tradițional, termenul „**economie socială**” se referă la patru tipuri principale de entități care furnizează bunuri și servicii membrilor lor sau societății în general: cooperative, societăți de ajutor reciproc, asociații (inclusiv organizații caritabile) și fundații. Acestea sunt entități private, independente de autoritățile publice și cu forme juridice specifice.

În prezent, **întreprinderile sociale**¹⁶ sunt în general considerate ca făcând parte din economia socială. Întreprinderile sociale își desfășoară activitatea prin furnizarea de bunuri și de servicii pentru piață, în mod antreprenorial și adesea inovator, activitatea lor comercială având obiective sociale și/sau de mediu. Profiturile sunt reinvestite în principal în vederea îndeplinirii obiectivului lor social. Modul lor de organizare și de asumare a responsabilității urmează, de asemenea, principii democratice sau participative sau se axează pe progresul social¹⁷. Întreprinderile sociale adoptă o varietate de forme juridice, în funcție de contextul național.

Termeni precum „întreprinderile sociale”, „întreprinderile sociale și solidaritate” și „sectorul terțiar” sunt utilizați, de asemenea, de către anumite părți interesate, țări și organizații internaționale¹⁸ atunci când se referă la entitățile din sectorul economiei sociale. Întreprinderile sociale pentru integrarea profesională reprezintă un tip comun de întreprindere socială în întreaga Europă. Acestea sunt specializate în oferirea de oportunități de muncă pentru persoanele defavorizate.

Majoritatea acțiunilor propuse în prezentul plan de acțiune sunt relevante pentru toate entitățile din sectorul economiei sociale, însă unele dintre aceste acțiuni pot fi specifice unei anumite sau unor anumite categorii.

3. CREAREA UNUI CADRU ADECVAT PENTRU CA ECONOMIA SOCIALĂ SĂ POATĂ LUA AVÂNT

3.1. Elaborarea de cadre juridice și de politică

Datele existente indică importanța îmbunătățirii „unui mediu propice” pentru ca economia socială să poată prospera. După cum au confirmat studiile de cercetare¹⁹ și

¹⁶ Odată cu Inițiativa pentru antreprenoriatul social, termenul „întreprindere socială” a fost introdus într-o serie de texte juridice ale UE în scopuri de finanțare. A se vedea definițiile din Regulamentul (UE) nr. 1296/2013 privind Programul Uniunii Europene pentru ocuparea forței de muncă și inovare socială, din Regulamentul (UE) nr. 346/2013 privind fondurile europene de antreprenoriat social și din Regulamentul (UE) 2021/1057 de instituire a Fondului social european Plus.

¹⁷ COM(2011) 682 final.

¹⁸ De exemplu, Organizația Internațională a Muncii.

¹⁹ De exemplu, Jenkins, Hamish, Ilcheong Yi, Samuel Bruelisauer și Kamení Chaddha, „Guidelines for Local Governments on Policies for Social and Solidarity Economy” (Orientări pentru administrațiile locale privind politicile pentru economia socială și solidară), UNRISD, Geneva, 2021, proiectele de cooperare UE-OCDE în materie de antreprenoriat social (de exemplu, [Instrumentul „Better Entrepreneurship Policy”](#), notele de sinteză și analizele aprofundate ale politicilor pentru statele membre) și Comisia Europeană – Borzaga C., Galera G., Franchini B., Chiomento S., Nogales R. și Carini C., „Social Enterprises and their ecosystems in Europe – Comparative synthesis report”

părțile interesate²⁰, cadrele juridice și de politică reprezintă o parte esențială a acestui mediu, dar adaptarea lor la nevoile economiei sociale nu este o sarcină ușoară.

Caracterul transsectorial al economiei sociale și faptul că aceasta acoperă diferite tipuri de entități reprezintă provocări importante pentru autoritățile publice, ceea ce îngreunează dezvoltarea unei abordări eficiente. Punctele unice și clare de acces în cadrul administrațiilor publice sunt rare. Entitățile din sectorul economiei sociale consideră adesea că este dificil să aleagă o formă juridică dintre diversele opțiuni care nu sunt pe deplin adaptate nevoilor lor.

Dezvoltarea unor cadre coerente pentru economia socială presupune luarea în considerare a naturii și a nevoilor sale specifice în ceea ce privește numeroasele politici și dispoziții orizontale și sectoriale, cum ar fi cele referitoare la fiscalitate, achiziții publice, concurență, protecția socială și piața muncii, educație, competențe și formare, serviciile de asistență medicală și de îngrijire, sprijinul pentru întreprinderile mici și mijlocii (IMM-uri), economia circulară etc.

De exemplu, **fiscalitatea** este o componentă importantă pentru economia socială. Puține țări au elaborat un cadru fiscal specific și coerent pentru întreprinderile sociale. Multe dintre aceste țări oferă stimulente care variază de la scutiri de la plata impozitului pe profit la scutiri de TVA sau cote reduse de TVA, reducerea costurilor cu asigurările sociale/acoperirea acestora prin subvenții sau reduceri fiscale pentru donatorii privați și instituționali²¹. Cu toate acestea, accesul la aceste stimulente poate fi complex, iar diferitele acțiuni nu beneficiază întotdeauna de o coordonare adecvată.

Politicile publice sectoriale sunt, de asemenea, relevante pentru entitățile din sectorul economiei sociale, deoarece acestea sunt parteneri importanți pentru autoritățile publice în furnizarea de **servicii sociale, de sănătate și de îngrijire**. Având în vedere îmbătrânirea demografică, economia serviciilor de îngrijire se extinde, oferind oportunități de angajare. Cu toate acestea, lucrătorii care prestează servicii în aceste sectoare (cu o forță de muncă predominant feminină) se confruntă cu numeroase provocări, în ceea ce privește salariile mici și condițiile de muncă precare. Noua strategie europeană privind îngrijirea, anunțată pentru 2022, va oferi, printre altele, o oportunitate pentru stimularea economiei îngrijirii, sporind vizibilitatea valorii adăugate puternice a economiei sociale în acest sector și contribuind totodată la îmbunătățirea condițiilor de muncă.

Pentru elaborarea de cadre juridice și de politică adecvate, **autoritățile publice trebuie să țină seama de diversitatea formelor juridice acoperite de economia socială**. Deși cooperativele, societățile de ajutor reciproc, fundațiile, asociațiile și întreprinderile sociale au multe în comun, acestea au, totuși, obiective și moduri de funcționare diferite și se confruntă cu obstacole specifice.

În cadrul economiei sociale, **cooperativele** reprezintă o formă bine stabilită de model de întreprindere în acest sector. Ele sunt gestionate de producători, utilizatori sau lucrători în

(Întreprinderile sociale și ecosistemele acestora în Europa – Raport de sinteză comparativ), Luxemburg, 2020.

²⁰ SWD(2021) 373 final.

²¹ Comisia Europeană – Borzaga C., Galera G., Franchini B., Chiomento S., Nogales R. și Carini C., „Social enterprises and their ecosystems in Europe – Comparative synthesis report” (Întreprinderile sociale și ecosistemele acestora în Europa – Raport de sinteză comparativ), Luxemburg, 2020, p. 177.

conformitate cu regula „un membru, un vot”²². Cooperativele s-au dovedit a fi versatile de-a lungul timpului și de la un sector la altul, oferind soluții inovatoare la provocările societale. Cu toate acestea, cooperativele susțin că, având în vedere structura acționariatului lor, le este mai dificil să beneficieze de investiții de capital. Sprijinul financiar și nefinanciar specific poate juca un rol esențial pentru înființarea de cooperative în contextul vânzării de acțiuni către salariați²³ în vederea menținerii locurilor de muncă și a continuării unei activități economice viabile.

Societățile de ajutor reciproc semnaleză faptul că normele existente nu iau suficient în considerare caracterul non-profit al acestora. Din acest motiv, **Comisia va desfășura activități de sensibilizare în rândul autorităților naționale cu privire la particularitățile modelului mutualist** și la posibilitățile de reducere a sarcinii administrative²⁴.

Fundațiile și asociațiile din cadrul economiei sociale precizează că le este greu să beneficieze pe deplin de avantajele pieței unice. De exemplu, **asociațiile** se confruntă cu constrângeri în ceea ce privește desfășurarea activităților lor la nivel transfrontalier. Acest aspect este abordat în proiectul de raport al Parlamentului European cu recomandări adresate Comisiei referitor la un statut pentru asociațiile și organizațiile non-profit transfrontaliere europene, care urmează să fie adoptat în curând²⁵. Pentru a înțelege mai bine problemele cu care se confruntă asociațiile, **Comisia va lansa un studiu care va oferi o analiză comparativă a regimurilor juridice și a peisajelor asociațiilor din UE.**

În mod similar, **fundațiile** raportează probleme legate de tratamentul fiscal al donațiilor transfrontaliere către organizații de interes public²⁶ din alte state membre. În conformitate cu principiile din tratat privind libera circulație a capitalurilor și nediscriminarea²⁷ și cu

²² În 2003, a fost creată o formă juridică a UE pentru societatea cooperativă europeană [Regulamentul (CE) nr. 1435/2003], și anume forma juridică de cooperativă europeană, în sprijinul cooperativelor care desfășoară activități în mai multe țări din UE. Regulamentul oferă, de asemenea, un temel juridic pentru alte societăți care doresc să se asocieze. Directiva 2003/72/CE a Consiliului de completare a statutului societății cooperative europene în legătură cu participarea lucrătorilor completează regulamentul menționat.

²³ Vânzarea de acțiuni către salariați poate fi o modalitate eficace a întreprinderilor de a ieși din criză, precum și o soluție la problemele legate de transferul între generații.

²⁴ De exemplu, Comisia va explica modul în care sarcina administrativă pentru societățile de asigurări mutuale poate fi redusă în temelul cadrului consolidat privind proporționalitatea propus în cadrul revizuirii Directivei Solvabilitate II [COM(2021) 581 final].

²⁵ Raport bazat pe articolul 225 din TFUE (procedura cu caracter legislativ din proprie inițiativă), număr de referință 2020/2026(INL), Comisia pentru afaceri juridice – raportul Lagodinsky.

²⁶ Organizațiile de interes public sunt entități cu un statut care le permite să primească donații ce beneficiază de stimulente fiscale de la persoane fizice și corporații sau să beneficieze în mod direct de scutiri fiscale în legătură cu activitățile lor. Pentru ca o entitate să primească un astfel de statut, aceasta trebuie să îndeplinească o serie de cerințe, care pot fi împărțite în trei mari categorii: cerințe privind desfășurarea de activități non-profit, cerințe privind finalitatea legitimă (*worthy purpose*) și cerințe privind interesul public (și anume, să aducă beneficii unei părți a publicului suficient de largi și incluzive). A se vedea raportul OCDE intitulat „Taxation and Philanthropy” (Fiscalitate și filantropie), seria de studii de politici fiscale a OCDE (OECD Tax Policy Studies), nr. 27, Paris, 2020.

²⁷ Confirmate în următoarele hotărâri ale Curții Europene de Justiție: Hotărârea din 14 septembrie 2006, Centro di Musicologia Walter Stauffer, C-386/04; Hotărârea din 27 ianuarie 2009, Persche, C-318/07; Hotărârea din 10 februarie 2011, Missionswerk, C-25/10.

hotărârile relevante ale Curții Europene de Justiție²⁸, donatorii trebuie să realizeze o analiză de comparabilitate de la caz la caz²⁹ pentru a beneficia de norme fiscale favorabile pentru donațiile lor transfrontaliere. Cu toate acestea, în practică, procedurile aplicate de statele membre sporesc costurile administrative și de conformare fiscală și creează incertitudine atât pentru entitățile filantropice, cât și pentru donatori. Comisia Europeană poate iniția proceduri de constatare a nedeplinirii obligațiilor în cazurile în care barierele din calea activităților transfrontaliere rezultă din netranspunerea, încălcarea sau punerea în aplicare incorectă a legislației UE.

Începând din 2011, mai multe state membre au instituit **cadre juridice și politice** specifice în ceea ce privește întreprinderile sociale și/sau economia socială³⁰, care, pe lângă contribuția la recunoașterea acestora, au dus la alte evoluții pozitive în unele cazuri, cum ar fi crearea unor unități ministeriale specifice și intensificarea dialogului dintre părțile interesate și autoritățile publice. **În unele țări, au fost dezvoltate etichete și sisteme de certificare** care pot aduce beneficii entităților din sectorul economiei sociale și pot facilita accesul acestora la politici specifice, permițând un tratament specific³¹. Reformele reușite ar putea servi drept sursă de inspirație pentru alte state membre.

Comisia a elaborat o serie de instrumente și resurse pentru a sprijini statele membre și învățarea reciprocă în rândul responsabililor cu elaborarea politicilor. Comisia pregătește, împreună cu Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), orientări privind cadrele juridice adecvate pentru întreprinderile sociale, care urmează să fie publicate în 2022. De asemenea, Comisia a publicat recent un ghid și o colecție de bune practici privind achizițiile publice responsabile din punct de vedere social³². Toate aceste materiale și experiențe pot ajuta statele membre să își îmbunătățească cadrele naționale și regionale. Statele membre au, de asemenea, posibilitatea de a obține expertiză adaptată prin intermediul instrumentului de sprijin tehnic.

Comisia va încuraja învățarea reciprocă și va oferi orientări și sprijin statelor membre prin:

- **organizarea de seminare online și de ateliere, începând cu 2022, pentru funcționarii publici, pe baza unor exerciții de cartografiere, a colectării și a schimbului de bune practici** în legătură cu diverse domenii de politică, cum ar fi ajutoarele de stat, fiscalitatea, investițiile sociale, transferurile de întreprinderi către salariați, etichetele și sistemele de certificare, măsurarea impactului social;
- **publicarea unor orientări privind cadrele de impozitare relevante pentru entitățile din sectorul economiei sociale**, pe baza analizei disponibile și a

²⁸ Hotărârea din 14 septembrie 2006, Centro di Musicologia Walter Stauffer, C-386/04; Hotărârea din 27 ianuarie 2009, Persche, C-318/07; Hotărârea din 10 februarie 2011, Missionswerk, C-25/10.

²⁹ Procesul prin care autoritățile fiscale naționale abordează recunoașterea echivalenței unei organizații de interes public cu sediul într-un alt stat membru al UE.

³⁰ A se vedea Comisia Europeană – Borzaga C., Galera G., Franchini B., Chiomento S., Nogales R. și Carini C., „Social enterprises and their ecosystems in Europe – Comparative synthesis report” (Întreprinderile sociale și ecosistemele acestora în Europa – Raport de sinteză comparativ), Luxemburg, 2020.

³¹ De exemplu, statutul francez de „întreprindere solidară de utilitate socială” (ESUS) și statutul de „întreprindere socială” introdus de Bulgaria, Italia, România și Slovacia.

³² https://ec.europa.eu/info/policies/public-procurement/tools-public-buyers/social-procurement_ro.

contribuțiilor furnizate de autoritățile statelor membre și de părțile interesate din cadrul economiei sociale;

- **publicarea unor orientări care să clarifice normele existente privind tratamentul fiscal al donațiilor transfrontaliere de interes public**, care afectează fundațiile și asociațiile și punerea în aplicare a principiului nediscriminării în statele membre;
- **lansarea unui studiu privind etichetele/mecanismele de certificare naționale ale economiei sociale**, care să cartografieze sistemele existente în statele membre, identificând bunele practici și trăsăturile și criteriile comune. Comisia va urmări, de asemenea, să ofere o abordare și orientări comune statelor membre și să exploreze posibilitatea recunoașterii reciproce voluntare.

Pentru punerea în aplicare a acestor acțiuni și cu scopul de a oferi o abordare cuprinzătoare a economiei sociale și de a facilita dezvoltarea uniformă a acestora în toate statele membre și regiunile din UE, Comisia va propune **în 2023 o recomandare a Consiliului privind dezvoltarea condițiilor-cadru pentru economia socială**. Această recomandare:

- va invita responsabilii cu elaborarea politicilor să adapteze mai bine cadrele juridice și de politică la nevoile entităților din sectorul economiei sociale;
- va furniza recomandări în legătură cu anumite politici, cum ar fi politica privind ocuparea forței de muncă, ajutoarele de stat, achizițiile publice, fiscalitatea, cercetarea, educația, competențele și formarea, serviciile sociale și de îngrijire, furnizarea de sprijin financiar și nefinanciar adaptat la toate etapele ciclului de viață al întreprinderilor, precum și statistici;
- va evidenția modul în care structurile instituționale și implicarea părților interesate pot facilita activitatea entităților din sectorul economiei sociale.

3.2. Economia socială și ajutoarele de stat

Sprijinul financiar public joacă un rol important în facilitarea înființării și dezvoltării actorilor economiei sociale. Controlul ajutoarelor de stat are ca scop menținerea unui echilibru între acest sprijin și concurența loială. Există numeroase provocări și oportunități pentru părțile interesate din cadrul economiei sociale.

O problemă este aceea că, adesea, autoritățile publice și beneficiarii nu valorifică la maximum posibilitățile existente în materie de ajutoare de stat. Părțile interesate susțin că autoritățile publice limitează adesea în mod inutil cuantumul ajutorului pe care îl acordă întreprinderilor sociale la pragul general *de minimis* (200 000 EUR pentru o perioadă de trei ani) și nu iau în considerare alte posibilități care ar fi în conformitate cu normele privind ajutoarele de stat, cum ar fi ajutoarele regionale, ajutoarele pentru finanțare de risc sau ajutoarele pentru recrutarea lucrătorilor defavorizați, în cazul cărora cuantumul maxime ale ajutoarelor sunt, în general, mai mari.

În plus, normele UE existente referitoare la **serviciile de interes economic general (SIEG)**³³ oferă posibilități considerabile de acordare a ajutoarelor de stat. Entitățile pot

³³ În special, Decizia 2012/21/UE a Comisiei din 20 decembrie 2011 privind aplicarea articolului 106 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene în cazul ajutoarelor de stat sub formă de compensații pentru obligația de serviciu public acordate anumitor întreprinderi cărora le-a fost încredințată prestarea unui serviciu de interes economic general.

beneficia de această flexibilitate numai dacă li s-a încredințat o misiune specifică, și anume servicii de interes economic general. Cu toate acestea, autoritățile publice nu utilizează întotdeauna această posibilitate la întregul său potențial, de exemplu, în ceea ce privește activitățile întreprinderilor sociale axate pe crearea de locuri de muncă pentru persoanele vulnerabile. Prin urmare, Comisia va facilita accesul la orientări relevante privind ajutoarele de stat și va include această temă în seminarele online și atelierile pe care le va organiza (a se vedea punctul 3.1).

Un al doilea aspect este acela că părțile interesate din cadrul economiei sociale susțin că valoarea sprijinului existent sub formă de ajutor de stat de care dispun nu este întotdeauna adecvată, în special în ceea ce privește ajutoarele pentru accesul la finanțare și subvențiile pentru recrutarea lucrătorilor defavorizați reglementate de **Regulamentul general de exceptare pe categorii de ajutoare („RGECA”)**³⁴. Într-adevăr, se poate constata că întreprinderile sociale întâmpină, în general, dificultăți mai mari în ceea ce privește accesul la finanțare decât întreprinderile standard (a se vedea punctul 4.2).

În cadrul revizuirii Regulamentului general de exceptare pe categorii, care va avea loc în perspectiva expirării acestuia la sfârșitul anului 2023, **Comisia va analiza dacă dovezile disponibile justifică relaxarea normelor în ceea ce privește ajutoarele pentru accesul întreprinderilor sociale la finanțare și ajutoarele pentru încadrarea în muncă a lucrătorilor defavorizați sau extrem de defavorizați.**

Comisia invită statele membre să utilizeze mai bine marja lor de apreciere în definirea unui SIEG ori de câte ori este cazul, pentru a permite acoperirea activităților eligibile desfășurate de întreprinderile sociale. În plus, statele membre ar trebui să investească în continuare în formare și în consolidarea capacităților administrațiilor lor, în vederea creșterii nivelului lor de cunoștințe cu privire la normele privind ajutoarele de stat.

3.3. Îmbunătățirea accesului pe piețe: achiziții publice responsabile din punct de vedere social

Furnizarea de bunuri și de servicii autorităților publice și întreprinderilor tradiționale și cooperarea cu acestea sunt esențiale pentru dezvoltarea economiei sociale. Aceasta generează venituri și le permite să devină autonome din punct de vedere financiar. Întrucât **achizițiile publice reprezintă 14 % din PIB-ul european**³⁵, acestea sunt recunoscute în mare măsură ca fiind un instrument politic esențial care sprijină dezvoltarea economiei sociale și a întreprinderilor sociale³⁶.

Revizuirea din 2014 a normelor UE privind achizițiile publice³⁷ **a creat numeroase oportunități pentru autoritățile publice de la toate nivelurile de a utiliza achizițiile publice pentru a atinge diverse obiective de politică**, inclusiv promovarea protecției mediului și urmărirea obiectivelor sociale. De exemplu, normele menționează în mod specific aspectele sociale ca fiind printre factorii care pot fi incluși în criteriile de atribuire pe baza criteriului „ofertei celei mai avantajoase din punct de vedere economic”.

³⁴ Regulamentul (UE) nr. 651/2014 al Comisiei din 17 iunie 2014 de declarare a anumitor categorii de ajutoare compatibile cu piața internă în aplicarea articolelor 107 și 108 din tratat.

³⁵ A se vedea COM(2017) 572 final, p. 3.

³⁶ Varga E., „How Public Procurement Can Spur the Social Economy” (Modul în care achizițiile publice pot stimula economia socială), Stanford Social Innovation Review, 2021.

³⁷ Directiva 2014/24/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind achizițiile publice și de abrogare a Directivei 2004/18/CE.

De atunci, Comisia a întreprins mai multe inițiative pentru a sensibiliza publicul cu privire la valoarea adăugată a achizițiilor publice verzi și responsabile din punct de vedere social, pentru a oferi orientări și pentru a disemina bunele practici. De exemplu, Comisia a publicat recent un ghid revizuit intitulat „Achiziții responsabile social”³⁸, cu sfaturi practice și exemple.

În ultimii ani, unele autorități locale și regionale și orașe au devenit conștiente de puterea achizițiilor publice strategice de a răspunde provocărilor/nevoilor societale și de a genera schimbări sistemice. **Cu toate acestea, majoritatea licitațiilor publice sunt încă atribuite doar pe baza criteriului prețului**, iar achizițiile publice responsabile din punct de vedere social sunt chiar mai puțin cunoscute și dezvoltate decât achizițiile publice verzi. Comisia își va intensifica eforturile pentru a evidenția beneficiile concrete și modalitățile de utilizare a procedurilor de achiziții publice și de concesiune pentru a îndeplini obiectivele de politică socială și de ocupare a forței de muncă și pentru a asigura condiții de muncă mai bune și servicii sociale de înaltă calitate.

În paralel, este important să se consolideze capacitatea entităților din sectorul economiei sociale de a depune oferte pentru achiziții publice și să se faciliteze accesul actorilor din sectorul economiei sociale la achizițiile private. Interacțiunile cu întreprinderile tradiționale ajută entitățile din sectorul economiei sociale să se dezvolte și să crească, iar această cooperare s-a intensificat. Cu toate acestea, există posibilitatea unei integrări mai sistematice în cadrul lanțurilor valorice ale întreprinderilor tradiționale și a creării de parteneriate cu acestea pentru a depune oferte comune pentru achiziții publice, inclusiv prin proiecte-pilot noi în cadrul Programului privind piața unică.

Comisia:

- **își va intensifica eforturile de sensibilizare, de promovare a schimbului de bune practici și de formare atât a responsabililor din domeniul achizițiilor publice, cât și a entităților din sectorul economiei sociale** cu privire la modul de utilizare a procedurilor de achiziții publice și de concesiune în vederea atingerii obiectivelor de politică socială. În acest scop, vor fi organizate ateliere în statele membre;
- **va lansa, în 2022, o nouă inițiativă în cadrul Programului privind piața unică, care să sprijine crearea de parteneriate locale și regionale** între entitățile din sectorul economiei sociale și întreprinderile tradiționale și care să permită o piață a „achizițiilor responsabile social” între întreprinderi;
- **va consolida, ori de câte ori este posibil, utilizarea clauzelor sociale în cadrul propriilor proceduri de achiziții publice.**

În plus, Comisia va publica un raport pentru a spori gradul de utilizare a achizițiilor publice responsabile din punct de vedere social în statele membre.

Comisia invită statele membre și alte autorități publice competente să promoveze și să monitorizeze adoptarea achizițiilor publice responsabile din punct de vedere social pe teritoriul lor, în cooperare cu părțile interesate din cadrul economiei sociale.

³⁸ <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/45767?locale=ro>.

3.4. Promovarea economiei sociale la nivel regional și local

Modelele de afaceri din cadrul economiei sociale aduc valoare economiilor și societăților locale prin promovarea incluziunii, a rezilienței și a durabilității acestora. Acestea au rădăcini locale puternice și urmăresc în primul rând să deservească comunitatea de care aparțin, menținând populația, activitățile economice și veniturile la nivel local. Prin urmare, acestea contribuie la stimularea dezvoltării economice locale în sectoare care prezintă un interes special pentru regiuni, de exemplu, în zonele rurale, în ceea ce privește agricultura și producția de alimente ecologice sau în economia albastră. Acestea promovează lanțurile valorice scurte care facilitează producția și consumul local și sprijină acțiunile de combatere a schimbărilor climatice, precum și economia circulară. De asemenea, ele contribuie la furnizarea de servicii sociale care sunt adesea limitate în regiunile rurale și mai îndepărtate.

După cum s-a anunțat în **viziunea pe termen lung pentru zonele rurale ale UE**³⁹, Comisia va întreprinde o serie de acțiuni care vor permite antreprenorilor și întreprinderilor mici să se mute în zonele rurale și vor contribui la adaptarea acestora la mediul economic în schimbare, vor oferi oportunități pentru practici de afaceri inovatoare, pentru cooperare și crearea de clustere și vor dezvolta noi sectoare ale economiei. Se va pune un accent deosebit pe lanțurile scurte de aprovizionare cu produse agroalimentare, care leagă direct producătorii de consumatori, această inițiativă fiind completată de acțiuni de sprijinire a oportunităților de ocupare a forței de muncă și de învățare pentru tineri și a dezvoltării durabile a bioeconomiei.

Multe autorități locale și regionale europene au competența de a elabora strategii și instrumente de sprijinire a dezvoltării ecosistemelor economiei sociale locale și regionale. Există posibilitatea de a valorifica mai bine acest potențial⁴⁰.

Schimbul și cooperarea dintre autoritățile regionale și locale reprezintă o modalitate eficace de îmbunătățire a învățării reciproce în domeniul economiei sociale. Acest lucru este valabil în special pentru cooperarea transfrontalieră. **Sprijinul este disponibil în cadrul Fondului social european Plus (FSE+), al Fondului european de dezvoltare regională (FEDR) și al Fondului pentru o tranziție justă**, pentru a ajuta autoritățile locale și regionale să își consolideze cooperarea cu actorii economiei sociale, inclusiv ca parte a strategiilor de specializare inteligentă. **Platforma pentru o tranziție justă** oferă o platformă de schimburi active pentru toate părțile interesate din regiunile afectate în mod deosebit de tranziția climatică, inclusiv pentru actorii economiei sociale⁴¹. În plus, Comisia **sprijină învățarea reciprocă, cooperarea și consolidarea comunităților între regiuni și autoritățile locale**. De exemplu, **inițiativa privind regiunile europene ale economiei sociale și misiunile privind economia socială**⁴² au sporit vizibilitatea economiei sociale la nivel local și au sprijinit financiar organizarea de sesiuni de învățare reciprocă cu autoritățile locale și părțile interesate din cadrul economiei sociale. Această activitate este sprijinită în continuare de inițiative locale, cum ar fi Convenția primarilor din UE.

³⁹ COM(2021) 345 final.

⁴⁰ OCDE, „Regional Strategies for the Social Economy: Examples from France, Spain, Sweden and Poland” (Strategii regionale pentru economia socială: exemple din Franța, Spania, Suedia și Polonia), Paris, 2020.

⁴¹ A se vedea https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/finance-and-green-deal/just-transition-mechanism/just-transition-platform_ro.

⁴² A se vedea https://ec.europa.eu/growth/sectors/social-economy-eu_en.

Comisia va dezvolta în continuare aceste inițiative de sprijinire a cooperării transnaționale, cu accent pe facilitarea dublei tranziții verzi și digitale juste (a se vedea punctul 4.3). De asemenea, aceasta va **încuraja utilizarea programului Interreg Europa și a parteneriatului de specializare inteligentă pentru economia socială**⁴³ pentru a promova schimburile transfrontaliere și interregionale.

Comisia:

- va sprijini statele membre și părțile interesate pentru stimularea economiei sociale și a inovării sociale în zonele rurale prin viitoarea rețea a UE pentru politica agricolă comună și integrarea în continuare a clusterelor de inovare socială și ecologică (CSEI)⁴⁴ în politica europeană privind clusterelor industriale pentru a oferi orientări și pentru a sprijini cercetarea și dezvoltarea de noi capacități, schimbul de bune practici și crearea de rețele transfrontaliere;
- va extinde rețeaua europeană a regiunilor economiei sociale pentru a consolida noile parteneriate regionale și locale, în special pentru a stimula dubla tranziție verde și digitală în teritorii;
- va consolida colaborarea în rețea între întreprinderile rurale prin intermediul Rețelei întreprinderilor europene, precum și prin apeluri la cooperare interregională prin intermediul misiunilor europene privind economia socială. Viziunea pe termen lung pentru zonele rurale va pune un accent deosebit pe antreprenoriat și pe economia socială în zonele rurale.

Comisia invită statele membre să înființeze puncte de contact locale pentru economia socială, care să joace rolul de ambasadori ai economiei sociale, să ofere sprijin *inter pares*, să faciliteze accesul la finanțarea din partea UE și la cea națională și să asigure legătura cu autoritățile care gestionează fonduri europene.

3.5. Promovarea economiei sociale la nivel internațional

Schimbările climatice și degradarea mediului, schimbările demografice și inegalitățile economice și sociale reprezintă provocări la scară mondială. UE și țările terțe au obiective comune, integrate în Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă. Economia socială poate contribui la atingerea acestor obiective atât în interiorul, cât și în afara UE. Prin urmare, **acțiunile anunțate în celelalte secțiuni ale prezentului plan pot inspira inclusiv acordarea de sprijin pentru economia socială în țările din afara UE.**

Gradul de dezvoltare a economiei sociale variază semnificativ de la o țară terță la alta. Unele dintre aceste țări au tradiții îndelungate în anumite domenii ale economiei sociale. Altele au dezvoltat ecosisteme pentru inovare socială sau pentru întreprinderile sociale, care, însă, abia încep să se contureze în cadrul a numeroase modele de economie socială.

⁴³ A se vedea <https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/social-economy>.

⁴⁴ Clusterelor de inovare socială și ecologică reunesc entități din sectorul economiei sociale, autorități locale și instituții de învățământ și de cercetare într-o structură sau într-un proiect gestionat în comun. Acestea cooperează într-o anumită zonă geografică pentru a îmbunătăți prosperitatea economică, socială și de mediu la nivel local. Domeniile lor de activitate sunt diverse și variază de la economia circulară la ocuparea forței de muncă și incluziunea profesională, agricultura durabilă sau incubatoarele de afaceri și sprijinul antreprenorial social. A se vedea https://ec.europa.eu/growth/industry/policy/cluster_en.

Părțile interesate pot beneficia de schimbul de experiență și de bune practici, ceea ce poate contribui la accelerarea reformelor.

În ultimul deceniu, **politica de cooperare internațională a UE a sprijinit dezvoltarea economiei sociale**. De exemplu, parteneriatul UE cu Alianța Cooperativă Internațională⁴⁵ a îmbunătățit vizibilitatea cooperativelor și cercetarea cu privire la acestea la nivel mondial, facilitând totodată consolidarea capacităților și colaborarea în rețea. Comisia a finanțat, de asemenea, mai multe programe regionale de consolidare a capacităților, care sprijină și consolidează ecosistemele economiei sociale și ale antreprenoriatului social⁴⁶.

Există, în același timp, posibilitatea de a **consolida dialogul și colaborarea cu principalii parteneri internaționali cu privire la economia socială**, cum ar fi OCDE, Grupul operativ al ONU pentru economia socială și solidară și Organizația Internațională a Muncii. Acest lucru va contribui atât la creșterea vizibilității economiei sociale dincolo de frontierele UE, cât și la o mai bună partajare a orientărilor de politică și a instrumentelor disponibile, elaborate de Comisia Europeană, în special în cooperare cu OCDE. **Comisia se va baza pe aceste inițiative și va promova în continuare economia socială pe scena internațională.**

În special, Comisia:

- **va promova includerea economiei sociale și a antreprenoriatului social în programele din cadrul Instrumentului de asistență pentru preaderare și al Instrumentului de vecinătate, cooperare pentru dezvoltare și cooperare internațională**, de exemplu, prin colaborarea cu delegațiile UE și cu autoritățile publice din țările terțe, pentru a facilita elaborarea unor măsuri specifice pentru economia socială;
- **va îmbunătăți accesul la finanțare pentru antreprenorii sociali din Balcanii de Vest, din cadrul Parteneriatului estic și din vecinătatea sudică** prin lansarea de acțiuni menite să stimuleze inițiativele de bază și să sprijine intermediarii în dezvoltarea de produse financiare adaptate la nevoile entităților din sectorul economiei sociale.

Comisia încurajează autoritățile publice din țările din afara UE să utilizeze orientările și instrumentele de politică disponibile în mod gratuit privind economia socială furnizate de Comisia Europeană în cooperare cu OCDE și OIM⁴⁷.

⁴⁵ <https://www.coops4dev.coop/en>.

⁴⁶ De exemplu, [proiectul MedUP!](#) și [proiectul Safir](#) din regiunea sudică a Mării Mediterane.

⁴⁷ De exemplu, note de sinteză pe teme legate de economia socială, ghiduri internaționale privind formele juridice și măsurarea impactului social și instrumentul de evaluare „Better Entrepreneurship” pentru elaborarea de politici. A se vedea <https://www.oecd.org/cfe/leed/social-economy/social-entrepreneurship.htm>. OIM a publicat un ghid informativ privind [recomandarea OIM nr. 193](#) privind „Promovarea cooperativelor” și va dedica ediția din 2022 a Conferinței Internaționale a Muncii (CIM) „Economiei sociale și solidarare (ESS) pentru un viitor al muncii orientat către om”.

4. CREAREA DE OPORTUNITĂȚI DE DEZVOLTARE PENTRU ENTITĂȚILE DIN SECTORUL ECONOMIEI SOCIALE

4.1. Sprijin pentru întreprinderi și consolidarea capacităților acestora

Majoritatea entităților din sectorul economiei sociale au o puternică dimensiune antreprenorială și o contribuție considerabilă la creșterea economică durabilă și la crearea de locuri de muncă. Acestea se implică în schimburi pe piață și generează venituri din vânzarea de bunuri și de servicii. În timp ce multe dintre aceste entități doresc să rămână la scară redusă și la nivel local, altele ar putea dori să se extindă la alte piețe din UE și din afara acesteia. Prin urmare, acestea pot beneficia de sprijin pentru dezvoltarea întreprinderilor pentru a se extinde și a se dezvolta. Cu toate acestea, schemele de sprijin existente nu iau întotdeauna în considerare caracteristicile speciale ale modelelor de afaceri ale acestor entități în ceea ce privește guvernanta, alocarea profitului, condițiile de muncă și impactul social. În plus, angajații, inclusiv cei provenind din grupuri dezavantajate, au nevoi importante de perfecționare și de recalificare, la fel ca și angajații din alte sectoare ale economiei. În contextul îmbătrânirii forței de muncă și al intensificării migrației creierelor, un rol important îl pot juca transferul de cunoștințe între generații și antreprenoriatul în rândul persoanelor în vârstă.

Modelele de afaceri din cadrul economiei sociale pot influența și crea efecte de propagare asupra întreprinderilor tradiționale. Un număr din ce în ce mai mare de întreprinderi tradiționale se apropie de obiectivele economiei sociale. De exemplu, întreprinderile cu scop lucrativ care acționează în interesul societății și întreprinderile cu impact social încorporează ambiții sustenabile în misiunile lor, în timp ce alte întreprinderi adoptă măsuri ad-hoc pentru a îmbunătăți transparența și a colabora mai activ cu comunitățile. Acest lucru și integrarea treptată a criteriilor de mediu, sociale și de guvernanta corporativă în guvernanta întreprinderilor tradiționale și în politicile de investiții ale instituțiilor financiare și ale fondurilor de investiții creează noi oportunități de cooperare și de îmbogățire și stimulare reciprocă, precum și acces la piețe noi. Comisia va consolida, de asemenea, **interacțiunile dintre entitățile din sectorul economiei sociale și întreprinderile tradiționale** prin promovarea bunelor practici, cum ar fi în domeniul intraprenoriului social⁴⁸.

Având în vedere **caracterul transversal al economiei sociale**, schemele care vizează inovarea, pregătirea pentru investiții, internaționalizarea întreprinderilor, dezvoltarea rurală și economia circulară sunt relevante pentru entitățile din cadrul economiei sociale, chiar dacă acestea sunt adesea destinate IMM-urilor în general⁴⁹. Cu toate acestea, informațiile relevante tind să fie dispersate și dificil de accesat. Chiar și atunci când există inițiative specifice, de multe ori, părțile interesate din cadrul economiei sociale nu dețin suficiente cunoștințe despre acestea sau le consideră complexe. Rețelele reprezentative și rețelele antreprenoriale își pot aduce contribuția în acest caz, însă astfel de rețele nu există în toate țările.

Documentul de lucru al serviciilor Comisiei care însoțește prezentul plan de acțiune⁵⁰ oferă o imagine de ansamblu a programelor și a finanțărilor relevante din partea UE pentru perioada 2021-2027. Finanțarea din partea UE, cum ar fi fondurile politicii europene de coeziune, este pusă în aplicare la nivel național și regional. Alte surse de

⁴⁸ A se vedea, de exemplu: <https://www.leagueofintrapreneurs.com/>.

⁴⁹ Majoritatea entităților din sectorul economiei sociale sunt IMM-uri.

⁵⁰ SWD(2021) 373 final, punctul 5.

finanțare sunt disponibile la nivel național, regional și local, precum și din partea actorilor din sectorul privat. Navigarea în cadrul acestui peisaj poate fi dificilă, în special pentru entitățile de mici dimensiuni.

Prin urmare, Comisia:

- în cadrul Pactului privind competențele, **va facilita instituirea unui parteneriat în materie de competențe** pentru ecosistemul industrial „Proximitate și economie socială”, în contextul Agendei pentru competențe și al Strategiei industriale pentru Europa actualizate. Începând din 2022, vor fi instituite centre specializate pentru crearea de rețele, cunoștințe, orientări și resurse pentru a-i sprijini pe semnatarii pactului în eforturile lor de a oferi oportunități de perfecționare și de recalificare pentru persoanele în vârstă de muncă;
- **va stimula extinderea economiei sociale și va promova internaționalizarea acesteia** prin mobilizarea rețelilor de sprijinire a întreprinderilor și a platformelor de parteneriat de la nivel european, cum ar fi Rețeaua întreprinderilor europene⁵¹ și platforma de cooperare a clusterelor europene⁵²;
- **va lansa, în 2023, un nou portal unic al UE privind economia socială** pentru a oferi un punct clar de acces pentru părțile interesate din cadrul economiei sociale, alți actori relevanți și persoane fizice care caută informații cu privire la finanțarea, politicile, rețelele/platformele și inițiativele relevante ale UE. Portalul va simplifica accesul la sprijinul existent și va spori gradul de conștientizare cu privire la acțiunile UE în acest domeniu. În plus, portalul va facilita accesul la inițiativele relevante de consolidare a capacităților și va oferi orientări specifice privind oportunitățile de finanțare din partea UE (cursuri de formare, ateliere, seminare online, ghiduri și instrumente practice).

Orientări privind oportunitățile de finanțare din partea UE vor fi furnizate, de asemenea, prin intermediul Platformei de consiliere InvestEU, al Rețelei întreprinderilor europene și al serviciului de asistență pentru servicii sociale al UE. Pentru autoritățile de management al fondurilor politicii de coeziune, sunt disponibile orientări prin intermediul platformei „fi-compass”⁵³, care oferă sprijin consultativ cu privire la instrumentele financiare puse în aplicare în cadrul sistemului de gestiune partajată.

În vederea consolidării capacităților pe scară mai largă, **Comisia va sprijini dezvoltarea de rețele reprezentative ale economiei sociale**, în special în statele membre ale UE în care întreprinderile sociale și ecosistemele economiei sociale nu sunt dezvoltate la potențialul lor maxim.

Comisia invită statele membre să încurajeze incubatoarele de afaceri din sectorul întreprinderilor tradiționale să își extindă sprijinul la entitățile din sectorul economiei sociale pentru a îmbunătăți oportunitățile de sprijinire a gradului de pregătire pentru investiții în întreprinderi. Proiectul-pilot „Better Incubator” (Incubatoare de afaceri mai bune)⁵⁴ lansat de Comisia Europeană poate servi drept sursă de inspirație.

⁵¹ <https://een.ec.europa.eu/>.

⁵² <https://clustercollaboration.eu>.

⁵³ <https://www.fi-compass.eu/>.

⁵⁴ <https://betterincubation.eu/>.

Creșterea atractivității antreprenoriatului

Antreprenoriatul social și economia socială pot fi deosebit de atractive în rândul tinerilor, al persoanelor cu handicap, al persoanelor care provin din contexte de migrație, al femeilor și al altor categorii de antreprenori subreprezentate. Este interesant de observat că prevalența femeilor întreprinzătoare este mai mare în cadrul antreprenoriatului social decât în cadrul antreprenoriatului tradițional⁵⁵, unde ponderea femeilor este de numai 30 %⁵⁶. Creșterea gradului de sensibilizare cu privire la aceste modele de afaceri alternative ar putea îmbunătăți atractivitatea antreprenoriatului în general și ar putea contribui la integrarea pe piața forței de muncă. **Generațiile mai tinere** manifestă un grad ridicat de interes pentru dezvoltarea durabilă și, prin urmare, economia socială le poate stârni interesul. În ultimii ani, educația antreprenorială a devenit mai frecventă în cadrul sistemelor de învățământ. Cu toate acestea, modelele de afaceri din cadrul economiei sociale, inclusiv formele de cooperative, sunt încă departe de a constitui o componentă standard în toate programele de învățământ antreprenorial și în toate cursurile de afaceri.

Comisia:

- **va lansa în 2022 un nou proiect intitulat „Youth Entrepreneurship Policy Academy” (academie de politici în domeniul antreprenoriatului pentru tineri)** în cadrul FSE+. Acesta va promova antreprenoriatul în rândul tinerilor, inclusiv pentru antreprenorii femei și pentru antreprenorii sociali, prin colaborarea cu decidenții politici de la nivel național și cu rețelele de antreprenorat pentru tineri;
- **va stimula învățarea reciprocă între antreprenorii din cadrul economiei sociale printr-o mai bună promovare a programului Erasmus pentru tineri antreprenori**⁵⁷ în rândul părților interesate din cadrul economiei sociale.

Comisia va analiza modalitățile de stimulare a sinergiilor dintre diferitele programe de finanțare ale UE pentru a identifica proiectele de succes care ar putea fi extinse la întreprinderile sociale.

Comisia invită instituțiile de învățământ superior să utilizeze pe deplin instrumentele europene, cum ar fi universitățile europene⁵⁸ pentru a stimula economia socială și antreprenoriatul social.

4.2. Îmbunătățirea accesului la finanțare

Se estimează că au fost mobilizate cel puțin 2,5 miliarde EUR din bugetul UE pentru a sprijini economia socială în perioada de programare 2014-2020⁵⁹. În general, **ambția**

⁵⁵ OCDE – Huysentruyt M., „Women’s Social Entrepreneurship and Innovation” (Antreprenoriatul social și inovarea în rândul femeilor), Paris, 2014.

⁵⁶ <https://www.eib.org/en/publications/why-are-women-entrepreneurs-missing-out-on-funding-executive-summary>.

⁵⁷ <https://www.erasmus-entrepreneurs.eu/>.

⁵⁸ https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/european-education-area/european-universities-initiative_ro.

⁵⁹ Această estimare reflectă doar sprijinul dedicat economiei sociale. Alte măsuri ample ale UE (de exemplu, sprijinirea IMM-urilor sau a inovării) au adus beneficii economiei sociale, dar nu se reflectă în aceste sume.

Comisiei este de a mări nivelul sprijinului pentru perioada 2021-2027. Se preconizează că vor fi mobilizate mai multe investiții datorită unui efect multiplicator mai mare preconizat al InvestEU și unui sprijin sporit pentru impactul social și inovare. Alte programe ale UE vor oferi sprijin specific sau indirect pentru economia socială; printre acestea se numără, de exemplu, componenta „Ocuparea forței de muncă și inovarea socială” a Fondului social european Plus, Orizont Europa, Programul privind piața unică, Erasmus+, Corpul european de solidaritate, Europa creativă și programul LIFE. La nivel național, finanțarea din partea UE va fi disponibilă în special prin intermediul fondurilor politicii de coeziune și al Mecanismului de redresare și reziliență.

În urma sprijinului specific acordat la nivelul UE și la nivel național, în special prin intermediul Programului Uniunii Europene pentru ocuparea forței de muncă și inovare socială (EaSI)⁶⁰, un număr mai mare de intermediari și de investitori au în vedere entitățile din sectorul economiei sociale, inclusiv întreprinderile sociale, și oferă finanțare rambursabilă și sprijin pentru dezvoltarea întreprinderilor pentru a răspunde nevoilor acestora. Băncile etice au jucat un rol important în această privință. În plus, eticheta fondurilor europene de antreprenoriat social (EuSEF)⁶¹ le-a permis investitorilor să identifice cu ușurință fondurile care investesc în întreprinderile sociale. După criza financiară din 2008, sectorul microfinanțării a cunoscut, de asemenea, o creștere considerabilă în UE și în țările învecinate. Multe instituții de microfinanțare fac parte din economia socială, cu o misiune socială dedicată sprijinirii persoanelor care provin din grupuri vulnerabile și care întâmpină dificultăți în accesarea sistemului bancar tradițional pentru a înființa întreprinderi, creând astfel locuri de muncă pentru ele însele și pentru alte persoane. În general, utilizarea produselor financiare, cum ar fi garanțiile, s-a dovedit a fi o modalitate eficace de mobilizare a finanțării private pentru întreprinderile sociale atât din partea investitorilor tradiționali, cât și a investitorilor filantropici.

În ciuda acestei evoluții pozitive, o analiză a piețelor de finanțare a întreprinderilor sociale a evidențiat o neconcordanță persistentă între cererea și oferta de finanțare rambursabilă pentru întreprinderile sociale din Europa, atât în ceea ce privește accesul la finanțarea prin împrumut, cât și în ceea ce privește accesul la capital. În domeniul finanțării întreprinderilor sociale, deficitul de finanțare la nivelul UE a fost estimat la aproape 1 miliard EUR pe an⁶², în timp ce, în domeniul microfinanțării, deficitul a fost estimat la 12,9 miliarde EUR pe an⁶³. Există diferențe considerabile între țări și în interiorul acestora. În general, există încă numeroase posibilități de îmbunătățire a ofertei personalizate de finanțare pentru diferitele etape ale ciclului de viață al întreprinderilor (și anume, inițiere, înființare, extindere).

⁶⁰ Un pachet cuprinzător de măsuri menite să permită accesul la finanțare pentru întreprinderile sociale a fost lansat în cadrul programului EaSI în perioada 2014-2020. Sprijinul a inclus garanții pentru împrumuturi, investiții de capital pentru consolidarea capacității intermediarilor financiari, granturi pentru construirea piețelor de finanțare socială și pentru reducerea costurilor de tranzacție ale investițiilor, precum și sprijin consultativ.

⁶¹ Regulamentul (UE) nr. 346/2013 privind fondurile europene de antreprenoriat social.

⁶² Comisia Europeană – Spiess-Knafl W. și Scheck B, „Social enterprise finance market: analysis and recommendations for delivery options” (Piața financiară a întreprinderilor sociale: analize și recomandări privind opțiunile de livrare), Luxemburg, 2019.

⁶³ Comisia Europeană, „Microfinance in the European Union: Market analysis and recommendations for delivery options in 2021-2027” (Microfinanțarea în Uniunea Europeană: analiza pieței și recomandări privind opțiunile de livrare în perioada 2021-2027), Luxemburg, 2020.

Prin urmare, Comisia:

- **va lansa, în 2022, noi produse financiare în cadrul programului InvestEU, menite să mobilizeze finanțare privată** orientată către nevoile întreprinderilor sociale aflate în diferite stadii de dezvoltare. Aceste produse vor include garanții care să permită accesul la credite pentru întreprinderile sociale și microîntreprinderi, investiții de capital și cvasicapital în întreprinderi sociale și întreprinderi orientate către impact, precum și investiții de capital în intermediari financiari⁶⁴. Platforma de consiliere InvestEU va oferi sprijin intermediarilor financiari⁶⁵.

Fundațiile fac parte din economia socială și joacă, de asemenea, un rol important în asigurarea finanțării prin granturi pentru economia socială, inovarea socială și alte obiective de politică ale UE. Există un interes din ce în ce mai mare în rândul actorilor filantropici de a realiza investiții legate de misiuni, inclusiv în organizațiile economiei sociale. Pentru a valorifica acest potențial, **Comisia evaluează lansarea unor mecanisme specifice de coinvestiții cu fundații și organizații filantropice în domeniile misiunilor vizate**, cu scopul de a direcționa capitalul suplimentar către sustenabilitate, incluziune, inovare socială, locuințe și lipsa de adăpost, pluralismul în mass-media și dezvoltarea de ecosisteme cu impact social. În Planul său de acțiune pentru mass-media⁶⁶, Comisia a anunțat deja crearea, prin programul InvestEU, a unei inițiative-pilot de finanțare prin capitaluri proprii pentru a sprijini sectorul mass-media orientat către știri.

În funcție de interesul pieței, Platforma de consiliere InvestEU poate sprijini crearea unor platforme de investiții transfrontaliere care să reunească parteneri interesați de investiții în economia socială.

Pentru a completa acțiunea-cheie de mai sus, Comisia:

- în cooperare cu partenerii care se ocupă de implementarea InvestEU, **va asigura identificarea ușoară de către potențialii beneficiari a intermediarilor financiari ai InvestEU care oferă finanțare întreprinderilor sociale**, inclusiv prin intermediul portalului InvestEU și al portalului pentru economia socială;
- **va completa instrumentele financiare cu sprijin sub formă de granturi pentru crearea de piețe de finanțare pentru întreprinderile sociale** în Europa prin sprijinirea creării de noi instrumente financiare și de programe de pregătire pentru investiții;
- **va completa instrumentele de investiții de capital cu sprijin sub formă de granturi** menite să diminueze costurile de tranzacție pentru investițiile de capital de risc în întreprinderile sociale;

⁶⁴ Pe lângă produsele financiare enumerate în această acțiune, Comisia va evalua în mod periodic lacunele de pe piață și situațiile de investiții sub nivelul optim cu care se confruntă entitățile din sectorul economiei sociale, atât în ceea ce privește datoriile, cât și capitalul propriu, și va dezvolta, acolo unde este necesar, teste ale pieței și, dacă acestea se dovedesc concludente, produse-pilot financiare inovatoare.

⁶⁵ Intermediarii financiari eligibili sunt enumerați în secțiunea 6.4.2.1 din Regulamentul delegat (UE) 2021/1078 al Comisiei din 14 aprilie 2021 de stabilire a orientărilor în materie de investiții pentru Fondul InvestEU.

⁶⁶ COM(2020) 784 final.

- **va sprijini rețelele UE active în domeniul microfinanțării și al finanțării întreprinderilor sociale**, cu scopul de a îmbunătăți gradul de conștientizare în ceea ce privește finanțarea din partea UE și direcționarea către aceasta, de a ameliora capacitatea organizațiilor membre și de a furniza studii de cercetare și date.

Pe lângă dezvoltarea de noi instrumente, statele membre au potențialul de a introduce măsuri sistemice pentru a stimula finanțarea disponibilă. Inițiativele existente includ opțiunea ca angajații să contribuie la fondurile de pensii și la sistemele de economii cu orientare socială.

În plus, **o mai bună înțelegere și utilizare a metodologiilor de măsurare a impactului social** poate permite economiei sociale să își comunice impactul și să acceseze mai ușor finanțarea orientată către impact. Există numeroase metodologii, însă entitățile din sectorul economiei sociale susțin că diversitatea instrumentelor și a resurselor disponibile poate fi descurajantă și dificil de explorat, în special pentru entitățile mai mici sau mai puțin experimentate. Abordările privind măsurarea impactului social ar trebui să fie bine gândite, proporționale și adaptate la diversitatea actorilor, la dimensiunea acestora și la stadiul lor de dezvoltare.

Comisia:

- **va sprijini dezvoltarea măsurării și a gestionării impactului social** prin cartografierea și revizuirea practicilor existente și lansarea de cursuri de formare destinate părților interesate din cadrul economiei sociale pentru a îmbunătăți înțelegerea și a facilita adoptarea unor astfel de practici. În plus, Comisia va colabora cu părțile interesate pentru a elabora metodologii standard simple de evaluare a impactului social pentru actorii din sectorul economiei sociale din UE în 2023.

În proiectul de raport referitor la Platforma privind finanțarea durabilă, se afirmă că, în contextul unei pandemii și al unor întrebări sociale rămase fără răspuns legate de o tranziție sustenabilă, este important să se identifice activitățile economice și entitățile care contribuie la promovarea obiectivelor sociale. Platforma indică faptul că orientările comune privind taxonomia socială ar putea spori transparența investițiilor și ar putea preveni dezinformarea socială (*social washing*). Astfel cum se prevede în Regulamentul privind taxonomia și după cum se indică în planul de acțiune privind Pilonul european al drepturilor sociale, **Comisia va pregăti un raport privind posibila extindere a taxonomiei UE pentru finanțare durabilă la obiectivele sociale.**

4.3. Sporirea la maximum a contribuției economiei sociale la dubla tranziție verde și digitală

Uniunea Europeană aspiră să devină primul continent neutru din punct de vedere climatic până în 2050, fără a lăsa pe nimeni în urmă. Acest lucru, precum și necesitatea de a stopa pierderea biodiversității, de a reduce poluarea și de a îmbunătăți utilizarea sustenabilă a resurselor naturale se află în centrul Pactului verde european. Comisia a propus un set de măsuri legislative⁶⁷ pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră cu cel puțin 55 % până în 2030, comparativ cu nivelurile din 1990. De asemenea, ca parte a Pactului verde european, Comisia a lansat Pactul climatic european⁶⁸ pentru sprijinirea angajamentelor

⁶⁷ COM(2021) 550 final.

⁶⁸ COM(2020) 788 final.

în materie de climă ale cetățenilor și ale organizațiilor, cu beneficii directe și pentru economia socială.

În plus, tranziția digitală europeană urmărește să le permită cetățenilor și întreprinderilor să fie pregătiți pentru un viitor digital sustenabil și mai prosper, în care oamenii să se aplece pe primul plan⁶⁹. În special, unul dintre obiectivele Planului de acțiune privind Pilonul european al drepturilor sociale este ca cel puțin 80 % dintre persoanele cu vârste cuprinse între 16 și 74 de ani să aibă competențe digitale de bază.

Economia socială contribuie la tranziția verde prin dezvoltarea de practici, bunuri și servicii sustenabile pentru dezvoltarea industrială, de exemplu, în domeniul economiei circulare, al agriculturii ecologice, al energiei din surse regenerabile, al locuințelor și al mobilității. În acest fel, economia socială sporește totodată gradul de acceptare a schimbărilor comportamentale care contribuie la atenuarea efectelor schimbărilor climatice. **Multe dintre aceste soluții sunt incluzive, axându-se pe persoanele cele mai afectate de tranziția verde sau care se confruntă cu mai multe dificultăți de adaptare la aceasta**, de exemplu, prin formarea și recalificarea lucrătorilor, prin oferirea de oportunități de angajare în domenii care țin seama de mediu și prin dezvoltarea de produse și de servicii care răspund nevoilor comunităților locale. Aceasta reprezintă o contribuție esențială, deoarece întreprinderile comerciale acordă o atenție insuficientă aspectelor legate de adaptare.

Entitățile din sectorul economiei sociale, care încearcă să genereze un impact atât asupra societății, cât și asupra mediului, subliniază necesitatea de a sprijini procesul de identificare și de adoptare a unor practici mai ecologice, consolidarea capacităților și a cunoștințelor, inclusiv cu privire la oportunitățile de finanțare pentru obiectivele de mediu.

Economia socială este, de asemenea, un susținător important al unei tranziții digitale echitabile și incluzive. De exemplu, actorii din sectorul economiei sociale care lucrează la programul „Tech4good” implementează tehnologii digitale (de exemplu, tehnologia registrelor distribuite, volume mari de date, inteligența artificială, tehnologia asistivă) pentru a obține un impact asupra mediului sau asupra societății⁷⁰. În cadrul economiei sociale, apar noi modele de afaceri digitale, de exemplu, în sectorul economiei colaborative și al platformelor. Cooperativele de platforme reprezintă un exemplu de întreprinderi cu guvernanta participativă, care utilizează platforme digitale pentru a facilita implicarea cetățenilor și vânzarea de bunuri produse la nivel local, precum și prestarea de servicii la nivel local, cu scopul de a crea condiții de muncă mai bune pentru membrii lor. În sens mai larg, tehnologiile digitale pot acționa ca o pârghie prin facilitarea replicării și a extinderii inițiativelor de succes în domeniul economiei sociale în toate statele membre și în cadrul pieței unice. În plus, tehnologiile digitale pot contribui la îmbunătățirea proceselor de muncă în cadrul entităților din sectorul economiei sociale. Prelucrarea, gestionarea și colectarea de date nu sunt încă practici larg răspândite în cadrul entităților din sectorul economiei sociale. În același timp, întreprinderile sociale digitale inovatoare facilitează tranziția digitală, făcând ca tehnologiile să fie adaptabile, abordabile din punct de vedere financiar și accesibile, de exemplu, prin intermediul bunurilor digitale comune și al tehnologiilor cu sursă deschisă.

⁶⁹ COM(2021) 118 final.

⁷⁰ Calderini M., Chiodo V., Gerli F., Pasi G., „Social-Tech Entrepreneurs: Building Blocks of a New Social Economy” (Antreprenorii din sectorul tehnologiei sociale: elementele unei noi economii sociale), Stanford Social Innovation Review, 2021.

Facilitarea modelelor de afaceri ale economiei sociale ca agenți ai tranziției verzi și abordarea nevoilor acestora în ceea ce privește adoptarea tehnologiilor digitale, soluțiile tehnologice incluzive și accesul la date vor fi esențiale pentru redresarea acestora după criza provocată de pandemia de COVID-19 și pentru reziliența lor pe termen lung.

Comisia:

- **va lansa un parcurs de tranziție pentru ecosistemul industrial „Proximitate și economie socială”** în vederea continuării colaborării cu autoritățile publice și cu părțile interesate pentru crearea unui ecosistem al economiei sociale consolidat și mai rezilient pe parcursul dublei tranziții verzi și digitale. Parcursul de tranziție va contribui totodată la punerea în aplicare a planului de acțiune în acest domeniu⁷¹;
- **va sprijini cooperarea transnațională pentru a stimula capacitatea economiei sociale de a adopta și de a dezvolta practici, produse și servicii mai ecologice și pentru a îmbunătăți capacitățile digitale ale acestora;**
- va lansa o acțiune privind **finanțarea inovatoare în cadrul laboratorului noului Bauhaus european**, cu scopul de a crea un proiect-pilot pentru mobilizarea contribuțiilor filantropice;
- **va elabora un cod de conduită privind utilizarea și gestionarea datelor în sectorul economiei sociale, în cooperare cu părțile interesate**, pentru a încuraja utilizarea datelor și a tehnologiei.

În plus, Comisia se va asigura că **structurile relevante de sprijinire a întreprinderilor la nivel european fac schimb de experiență în ceea ce privește modul de a oferi sprijin adaptat entităților din sectorul economiei sociale**. Printre aceste structuri se vor număra acceleratorul transformării digitale în cadrul programului privind centrele europene de inovare digitală și Rețeaua întreprinderilor europene.

Întrucât economia socială are rădăcini locale puternice, există posibilitatea ca autoritățile publice, societatea civilă, părțile interesate din cadrul economiei sociale și întreprinderile tradiționale să elaboreze pacte verzi locale și să pună în comun resursele pentru investiții și inovare la nivel local și regional, pentru a asigura o tranziție justă cu beneficii locale.

Comisia:

- **va colabora cu orașele pentru a elabora pacte verzi locale sau acțiuni cetățenești ecologice**, prin consolidarea implicării actorilor din sectorul economiei sociale și a comunităților în Convenția primarilor din UE, în Inițiativa europeană privind dezvoltarea urbană, în inițiativa privind orașele inteligente (Intelligent Cities Challenge) și în inițiativa privind promovarea economiei circulare în orașe și regiuni, în Platforma pentru o tranziție justă, în noul Bauhaus european și în Pactul climatic european.

Contribuția economiei sociale este deosebit de importantă pentru dezvoltarea unei economii circulare⁷², în cadrul căreia deschide calea activităților și modelelor de afaceri

⁷¹ A se vedea SWD(2021) 982 final.

⁷² COM(2020) 98 final și viitoarea notă de sinteză OCDE privind sprijinirea contribuției economiei sociale la economia circulară pentru o tranziție verde și favorabilă incluziunii (a cărei publicare este preconizată pentru începutul anului 2022).

care mențin valoarea produselor și a materialelor cât mai mult timp posibil, reduc cantitatea de deșeuri, oferă oportunități de reducere a costurilor pentru cetățeni și creează locuri de muncă la nivel local, în special în ceea ce privește activitățile de reparare, reutilizare, partajare și reciclare. Acest potențial poate fi promovat în continuare prin creșterea gradului de sensibilizare cu privire la posibilitățile de adoptare pe scară mai largă a acestor practici și prin consolidarea parteneriatelor cu întreprinderile tradiționale de-a lungul lanțurilor valorice și a parteneriatelor public-privat cu implicarea autorităților publice, a institutelor de cercetare, a industriei și a entităților din sectorul economiei sociale.

Comisia:

- **va publica orientări privind modul de sprijinire a adoptării economiei circulare și a parteneriatelor pentru economia circulară între întreprinderile sociale și alți actori, inclusiv întreprinderile tradiționale**, precum și a creșterii gradului de conștientizare cu privire la economia socială **în contextul Platformei europene a părților interesate privind economia circulară, al Rețelei întreprinderilor europene și al altor rețele.**

Partenerii din sectorul economiei sociale joacă un rol esențial în furnizarea de locuințe sociale, locuințe cooperative și strategii de dezvoltare urbană. În acest context, ei se confruntă cu un deficit anual de investiții de 57 de miliarde EUR⁷³, ceea ce are consecințe negative în ceea ce privește facilitarea accesului la locuințe și ecologizarea fondului locativ al UE. Prin intermediul **Inițiativei privind locuințele la prețuri accesibile**⁷⁴, Comisia va consolida capacitatea de renovare a locuințelor sociale și la prețuri accesibile prin mobilizarea parteneriatelor transsectoriale pentru proiecte-pilot de renovare pentru 100 de districte și prin promovarea accesului la locuințe de calitate, decente și la prețuri accesibile.

Comisia invită statele membre și regiunile din UE să se implice, alături de sectorul economiei sociale, în dezvoltarea strategiilor lor în cadrul dublei tranziții verzi și digitale și să utilizeze mai bine fondurile existente pentru a facilita dubla tranziție verde și digitală a economiei sociale.

4.4. Stimularea inovării sociale

Inovarea socială oferă noi modalități de a produce bunuri, de a organiza și de a furniza servicii și forme noi de participare civică care să răspundă unor nevoi sociale sau provocări societale concrete⁷⁵. Aceasta schimbă relațiile sociale și poate oferi noi abordări de politică, putând conduce la schimbări sistemice. Entitățile din sectorul economiei sociale au capacitatea de a găsi soluții inovatoare⁷⁶, întrucât acestea au un mod

⁷³ Comisia Europeană – L. Franssen, G. del Bufalo și E. Reviglio, „Boosting Investment in Social Infrastructure in Europe. Report of the High-Level Task Force on Investing in Social Infrastructure in Europe” (Stimularea investițiilor în infrastructura socială în Europa: raport al Grupului operativ la nivel înalt privind investițiile în infrastructura socială în Europa), Luxemburg, 2018.

⁷⁴ https://ec.europa.eu/growth/sectors/social-economy-eu/affordable-housing-initiative_en.

⁷⁵ <https://eusic.challenges.org/the-european-social-innovators-insight-report/> 2021.

⁷⁶ Exemple în acest sens pot fi găsite în publicația Comisiei Europene intitulată „Social innovation: inspirational practices supporting people throughout their lives” (Inovarea socială: practici inspiraționale care îi sprijină pe oameni pe tot parcursul vieții), Luxemburg, 2020.

de guvernanță de la bază spre vârf și sunt apropiate de comunități, de cetățeni și de problemele cu care se confruntă aceștia.

În ultimii ani, Comisia a lansat diverse inițiative de promovare a inovării sociale (de exemplu, prin intermediul programului Orizont 2020, inclusiv al Concursului european pentru inovare socială, al programului EaSI sau al FSE). De asemenea, s-a acordat sprijin pentru încheierea de contracte cu rezultate sociale, ca modalitate de experimentare a inovării și a finanțării sociale⁷⁷. Comisia va continua aceste inițiative și va construi o comunitate europeană de inovatori sociali pentru a promova învățarea reciprocă și societățile antreprenoriale mixte, extinzându-se la rețeaua câștigătorilor Concursului european pentru inovare socială.

Cu toate acestea, extinderea inovațiilor sociale rămâne o provocare, inclusiv adoptarea cu succes a acestora de către responsabilii cu elaborarea politicilor, găsirea de parteneri în alte teritorii, fie la nivel național, fie în străinătate, precum și adaptarea soluțiilor dezvoltate în alte părți la condițiile locale. Acest lucru duce la ratarea unor oportunități de a obține un impact sistemic și de a valorifica pe deplin potențialul investiției inițiale (care include adesea finanțare publică). Comisia sprijină înființarea unor centre naționale de competență pentru inovare socială, cu scopul de a stimula capacitățile de inovare, inclusiv ale actorilor din sectorul economiei sociale și ale noilor antreprenori sociali⁷⁸. Există, de asemenea, posibilități de intensificare a colaborărilor dintre sectorul public, actorii filantropici și cei din domeniul investițiilor sociale pentru a direcționa mai bine resursele disponibile și pentru a permite adoptarea și replicarea inovării sociale.

Comisia:

- va stimula inovarea socială printr-o nouă abordare a cooperării transnaționale în cadrul FSE+. **În 2022, va fi înființat un nou „centru european de competențe pentru inovare socială”**. Acesta va organiza procesul de învățare reciprocă și de consolidare a capacităților pentru autoritățile și structurile de sprijin relevante. În plus, se va institui un nou sistem de granturi care să faciliteze transferul și/sau extinderea inovării sociale;
- **va propune în 2022 un fond european care să servească drept catalizator pentru inovarea socială** în cadrul programului Orizont Europa și care să implice cetățenii, mediul academic, antreprenorii, filantropii, investitorii și administratorii publici cu impact, cu scopul de a sprijini reproducerea și extinderea inovațiilor sociale de succes pentru a promova obiectivele celor cinci misiuni ale UE⁷⁹.

În plus, Comisia va **oferi granturi în cadrul programului Orizont Europa** pentru a spori gradul de conștientizare și a facilita accesul antreprenorilor sociali la resursele ecosistemelor de inovare paneuropene, naționale, regionale și locale.

⁷⁷ <https://eiah.eib.org/about/initiative-social-outcomes-contracting>.

⁷⁸ <https://ec.europa.eu/european-social-fund-plus/ro/inovare-sociala-si-cooperare-transnationala>.

⁷⁹ https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/missions-horizon-europe_en.

5. ÎMBUNĂTĂȚIREA NIVELULUI DE RECUNOAȘTERE A ECONOMIEI SOCIALE ȘI A POTENȚIALULUI ACESTEIA

Potrivit informațiilor furnizate de țările în care economia socială a atins cel mai înalt nivel de dezvoltare, creșterea vizibilității economiei sociale, inclusiv prin colectarea de date și de statistici adecvate, este esențială pentru recunoașterea și dezvoltarea acesteia.

Începând din 2011, Comisia a contribuit la creșterea vizibilității economiei sociale, a întreprinderilor sociale și a inovării sociale în întreaga Uniune prin diverse acțiuni, în special în ceea ce privește finanțarea sau cercetarea⁸⁰. De asemenea, în statele membre, autoritățile publice și părțile interesate au adoptat inițiative interesante pentru a spori vizibilitatea economiei sociale și gradul de înțelegere cu privire la aceasta, inclusiv prin etichete și mecanisme de certificare specifice sau campanii de comunicare la scară largă.

Conform datelor disponibile, **publicul larg (inclusiv tinerii și persoanele defavorizate, partenerii sociali, părțile interesate și finanțatorii) nu este încă suficient de conștient de impactul pozitiv al economiei sociale**⁸¹. Întrucât această situație afectează dezvoltarea unor politici de sprijin și a unor oportunități de piață relevante, creșterea vizibilității economiei sociale trebuie să rămână o prioritate. Comisia va utiliza acest plan de acțiune pentru a colabora cu părțile interesate relevante de la toate nivelurile în vederea menținerii acestei dinamici.

Comisia:

- **va desfășura activități de comunicare periodice în cadrul unei abordări de comunicare pe termen lung, subliniind rolul și caracteristicile specifice ale economiei sociale**, inclusiv în cooperare cu părțile interesate din cadrul economiei sociale.

Comisia încurajează, de asemenea, organizarea de summituri periodice privind economia socială găzduite de statele membre și de alți actori.

Deținerea de date și de statistici relevante este, de asemenea, esențială pentru o mai bună înțelegere a modelelor de afaceri din sectorul economiei sociale și pentru asigurarea unei politici bazate pe date concrete. Cu toate acestea, **datele existente privind economia socială sunt adesea limitate, incomplete și dificil de comparat**. De exemplu, doar câteva state membre și-au adaptat sistemele naționale de contabilitate pentru a colecta date suplimentare („conturi satelit”) privind economia socială, în pofida sprijinului financiar disponibil de la bugetul UE. Prin urmare, lipsesc statistici privind amploarea, forța de muncă, nivelul de dezvoltare și provocările economiei sociale. La nivelul UE, câteva exerciții de colectare de date comparative, dar neexhaustive, au oferit estimări, însă acestea trebuie actualizate⁸². Lipsesc, de asemenea, date privind amploarea și

⁸⁰ Printre exemple se numără o etichetă pentru fondurile europene de antreprenoriat social [Regulamentul (UE) nr. 346/2013], studiul de cartografiere cuprinzător al Comisiei Europene din 2020 privind întreprinderile sociale și ecosistemele acestora din Europa, precum și Concursul european pentru inovare socială (<https://eusic.challenges.org/>).

⁸¹ Comisia Europeană – Haarich, S., Holstein, F., Spule, S., Galera, G., Franchini, B., Borzaga, C., Chiomento, S., Spiess-Knafl, W., Scheck, B., Salvatori, G., „Impact of the Commission’s Social Business Initiative (SBI) and its follow-up actions” (Impactul inițiativei Comisiei pentru antreprenoriatul social și al acțiunilor ulterioare), Luxemburg, 2020.

⁸² A se vedea, de exemplu, Comitetul Economic și Social European – Monzon J. L. și Chaves R., „Recent evolutions of the Social Economy in the European Union”, 2017 și Comisia Europeană – Borzaga C., Galera G., Franchini B., Chiomento S., Nogales R. și Carini C., „Social enterprises and

ponderea potențiale ale donațiilor filantropice și potențialul de a mobiliza acest tip de investiții private pentru a promova economia socială și alte obiective de politică ale UE. Prin urmare, Comisia va continua să sprijine politicile bazate pe date concrete prin cartografierea, colectarea și analizarea informațiilor cantitative și calitative privind economia socială în toate statele membre. Aceste acțiuni vor contribui, de asemenea, la monitorizarea ecosistemului industrial „Proximitate și economie socială”.

Comisia:

- **va lansa un nou studiu pentru colectarea de informații cantitative și calitative privind economia socială, care să acopere toate statele membre ale UE;**
- **va lansa un studiu specific privind donațiile filantropice în UE.**

În final, **interesul mediului academic pentru economia socială** a crescut, însă dialogul și îmbogățirea reciprocă în materie de idei cu responsabilii cu elaborarea politicilor ar putea fi îmbunătățite. Comisia va încerca să faciliteze astfel de schimburi.

6. CALEA DE URMAT

În ultimul deceniu, Comisia a luat măsuri importante pentru a stimula dezvoltarea economiei sociale și a întreprinderilor sociale ca parte a economiei sociale de piață europene. Realizările anterioare trebuie să fie consolidate și intensificate, astfel încât UE să poată răspunde nevoilor și să profite de oportunitățile care decurg din provocările demografice și din dubla tranziție verde și digitală, construind totodată o economie echitabilă, favorabilă incluziunii și rezilientă, ca răspuns pe termen lung la consecințele crizei provocate de pandemia de COVID-19.

Prezentul plan de acțiune oferă un cadru european până în 2030 pentru a sprijini în continuare dezvoltarea economiei sociale. Acesta stabilește o serie de acțiuni care urmează să fie puse în aplicare împreună cu implementarea Planului de acțiune privind Pilonul european al drepturilor sociale și cu îndeplinirea obiectivelor sale în materie de ocupare a forței de muncă și de reducere a sărăciei.

Comisia va evidenția potențialul economiei sociale de a crea locuri de muncă și de a promova coeziunea socială în contextul procesului semestrului european și al punerii în aplicare de către statele membre a orientărilor pentru politicile de ocupare a forței de muncă.

Prezentul plan de acțiune a fost elaborat **în cooperare cu părțile interesate din cadrul economiei sociale**, iar punerea sa în aplicare va necesita, de asemenea, angajamentul și cooperarea acestora la toate nivelurile (UE, național, regional, local și internațional).

Punerea în aplicare cu succes a prezentului plan va depinde, de asemenea, de coordonarea eforturilor cu statele membre. **Comisia încurajează statele membre să adopte sau să își actualizeze strategiile și măsurile privind economia socială în cooperare cu părțile interesate din cadrul economiei sociale.** În acest scop, aceasta **invită statele membre să desemneze coordonatori în domeniul economiei sociale** în cadrul propriilor instituții, care să le coordoneze strategiile, să asigure coerența

their ecosystems in Europe - Comparative synthesis report” (Întreprinderile sociale și ecosistemele acestora în Europa – Raport de sinteză comparativ), Luxemburg, 2020.

procesului de elaborare a politicilor în cadrul tuturor departamentelor guvernamentale și să faciliteze accesul la finanțarea din partea UE și la cea națională și să asigure legătura cu autoritățile care administrează fondurile structurale.

Comisia va oferi asistență statelor membre în ceea ce privește definirea strategiilor și a măsurilor lor privind economia socială și va sprijini activitatea coordonatorilor din domeniul economiei sociale în vederea punerii în aplicare și a monitorizării prezentului plan de acțiune.

Comisia va colabora strâns și cu alte instituții și organisme ale UE, și anume Parlamentul European, Comitetul Regiunilor și Comitetul Economic și Social European, precum și cu Grupul Băncii Europene de Investiții.

Comisia invită părțile interesate din cadrul economiei sociale, instituțiile și organismele UE să aprobe prezentul plan de acțiune și să contribuie activ la punerea sa în aplicare, cu implicarea directă a părților interesate din cadrul economiei sociale. Comisia va colabora cu grupul său de experți privind economia socială și întreprinderile sociale, al cărui mandat va fi reînnoit la finalul actualului mandat.

Comisia va face un bilanț al punerii în aplicare a planului de acțiune în 2025 și va publica un raport în care va indica progresele înregistrate și noile evoluții.

**PRINCIPALELE ACȚIUNI ALE COMISIEI ȘI CALENDARUL DE PUNERE ÎN
APLICARE A ACESTORA**

Propunere de recomandare a Consiliului privind dezvoltarea condițiilor-cadru pentru economia socială (a se vedea punctul 3.1)	2023
Organizarea de seminare online și de ateliere pentru funcționarii publici în legătură cu diverse domenii de politică relevante pentru economia socială (a se vedea punctul 3.1)	2022, 2023
Lansarea unei noi inițiative în cadrul Programului privind piața unică, care să sprijine crearea de parteneriate locale și regionale între entitățile din sectorul economiei sociale și întreprinderile tradiționale, propice unei piețe a „achizițiilor responsabile social” între întreprinderi (a se vedea punctul 3.3)	2022
Îmbunătățirea accesului la finanțare pentru antreprenorii sociali din Balcanii de Vest, din cadrul Parteneriatului estic și din vecinătatea sudică prin lansarea de acțiuni menite să stimuleze inițiativele de bază și să sprijine intermediarii în dezvoltarea de produse financiare adaptate la nevoile entităților din sectorul economiei sociale (a se vedea punctul 3.5)	2023
Lansarea unui nou portal unic al UE privind economia socială pentru a oferi un punct clar de acces pentru părțile interesate din cadrul economiei sociale, alți actori relevanți și persoane fizice care caută informații cu privire la finanțarea, politicile și inițiativele relevante ale UE (a se vedea punctul 4.1)	2023
Lansarea unei noi academii de politici în domeniul antreprenoriatului pentru tineri , care va promova antreprenoriatul în rândul tinerilor, inclusiv al femeilor și al antreprenorilor sociali, prin colaborarea cu decidenții politici de la nivel național și cu rețelele de antreprenoriat pentru tineri (a se vedea punctul 4.1)	2022
Lansarea de noi produse financiare în cadrul programului InvestEU, menite să mobilizeze finanțare privată orientată către nevoile întreprinderilor sociale aflate în diferite stadii de dezvoltare (a se vedea punctul 4.2)	2022
Sprijinirea dezvoltării măsurării și gestionării impactului social pentru a sprijini actorii din sectorul economiei sociale din UE (a se vedea punctul 4.2)	2023
Lansarea unui parcurs de tranziție pentru ecosistemul industrial „Proximitate și economie socială” în vederea continuării colaborării cu autoritățile publice și cu părțile interesate pentru punerea în aplicare a planului de acțiune în acest domeniu (a se vedea punctul 4.3)	2022
Stimularea inovării sociale printr-o nouă abordare a cooperării transnaționale în cadrul FSE+ și înființarea unui nou „Centru european de competențe pentru inovare socială” (a se vedea punctul 4.4)	2022